

YRITTÄJÄN ELÄKELAIN (YEL) MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN LASKUPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

1. Yleistä

YEL:n koko peruste haetaan voimaan rakenteeltaan entisenlaisena. Perustetta oli tarkoitus uudistaa laajemmin vuonna 2022, koskien mm. hoitokustannusosan määräytymistä ja maksujen korkoutusta, mutta sitä ei ole ehditty valmistelemaan TyEL:n mukaisiin laskuperusteisiin liittyvien tavanomaista suurempien muutosten ja kehityshankkeiden vuoksi. Lisäksi vasta kesäkuussa 2022 varmistui minkä laajuisena yrittäjän eläkelakia oltaisiin uudistamassa. Tätä kirjoitettaessa ei myöskään ole vielä täyttä varmuutta YEL:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 102/2022 vp) läpimenosta ja mahdollisista muutoksista eduskuntakäsittelyssä. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan 29.11.2022 julkistetussa mietinnössä valiokunta pitää tärkeänä, että yrittäjän eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmän laajemmat uudistamistarpeet selvitetään ja että järjestelmän kehittämistä jatketaan. YEL:n laskuperusteiden rakenteellinen kehittäminen kytkeytyy luonnollisesti tähän selvittelyyn.

TyEL:n laskuperusteita muutetaan STM:n 6.6.2022 vahvistamalla perustemuutoksella siten, että TyEL:n asiakashyvitykset määräytyvät 1.1.2023 alkaen vain yhtiön vakavaraisuuden perusteella. Tätä on 25.11.2022 jätetyllä perustehakemuksella tarkennettu siten, että hyvityksiin vaikuttavaan vakavaraisuuspääomaan ei sisällyttäisi enää YEL:n hoitokustannusyliäämistä kumuloitunutta osuutta.

Perustehakemus sisältää YEL:n mukaisen eläkevakuutuksen perusteet kokonaisuudessaan, koska ne ovat voimassa vain 31.12.2022 saakka. Varsinaisia muutoksia hakemuksessa on kuitenkin vain hoitokustannuskertoimille sekä avoimiin ja poistettuihin maksuihin liittyville korkoparametreille vuodelle 2023 määritetyt arvot.

Peruste haetaan voimaan toistaiseksi, mutta perusteen liite on muutettu vuosikohtaiseksi.

2. Hoitokustannusosan laskentaan liittyvien vakioiden arvot

Yrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen hoitokustannusosan kertoimet esitetään pidettäväksi samoina kuin vuonna 2022.

Samoja kertoimia käyttämällä vuoden 2023 eläkeyhtiöiden yhteenlaskettujen arviotietojen perusteella laskettu liikekulusuhde on noin 103,9 % sisältäen arvioidut kustannukset YEL-uudistuksesta. Tämän uudistuksen kaikkia kustannuksia on kuitenkin vielä vaikea arvioida tarkasti.

Vuosien 2018 – 2022 osalta liikekulusuhteet olivat seuraavat:

2018	85,2 %
2019	90,2 %
2020	94,9 %
2021	109,8 %
2022, arvio	104,9 %

Yhdistetyissä YEL-hoitokustannustuloksessa on ollut viime vuosina paljon heiluntaa esimerkiksi investointien ajoittumisen johdosta. Tästä syystä on parametreja määriteltäessä perusteltua katsoa tulosta myös muiden vuosien osalta kuin vain arviota kuluvalta tai tulevalta vuodelta.

3. Avoimiin ja poistettuihin maksuihin liittyvien korkoparametrien arvot

Yrittäjän eläkelain laskuperusteissa vakuutusmaksuvastuun laskentaan on sisällynyt arviokaavat avoimien ja poistettujen maksujen osalta vuodesta 2016 lähtien. Tällöin vakuutusmaksujen laskennassa siirryttiin käyttämään vakuutusmaksukorkoa, mutta valtion osuuden laskennassa käytetään edelleen perustekorkoa. Tällä muutoksella vältettiin valtion osuuden kasvu vakuutusmaksukorkoon siirtymisen yhteydessä. Menettely ja sen perusteet on kuvattu tarkemmin YEL:n laskuperustehakemuksen 25.9.2015 perusteissa.

Muutos tehtiin alun perin viideksi vuodeksi (2016 - 2020), mutta sitä on sen jälkeen jatkettu vuosittain. Tarkempaan laskentatapaan siirtyminen on tarkoitus toteuttaa samalla, kun YEL:n laskentatekniikkaa uudistetaan seuraavan kerran laajemmin.

Tässä laskuperustemuutoksessa haetaan kaavoihin sisältyvien korkoparametrien arvoja vuodelle 2023.

Liitteet

ETK:n laskelma: YEL-korkoparametrit vuodelle 2023